

Europoslanec Ivan David: Bruselský legislativní svinčík

- CZ24 News | 20. července 2020

EU: EU popotahuje už 2 východoevropské země - Maďarsko a Polsko - za porušování principů právního státu. Komise proti Maďarsku a Polsku loni zahájila disciplinární řízení, na jehož konci by mohlo být odebrání hlasovací práv napadených zemí. Schválení trestu však podléhá jednomyslnému souhlasu Rady. Polsko vetovalo řízení proti Maďarsku, které mu tuto pomoc vzápětí oplatilo.

Nejnověji, podle návrhu Víceletého fiskálního rámce pro léta 2021 až 2027, chce Komise za porušování principů právního státu odebírat členským státům dotace. Povinnost platit do rozpočtu EU by jim však měla zůstat. Tuto absurditu Komise navrhuje přesto, že EU nemá k problematice právního státu žádná nařízení ani směrnice, které by členským státům stanovily jakékoli povinnosti. Lisabonská smlouva pouze v jediném velmi obecném článku stanoví, že členské státy mají dodržovat principy právního státu, aniž by dále bylo ve smlouvě nebo kterémkoli unijním předpise stanoveno, co to vlastně je.

Parametry pro právní stát zakotvuje Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. Jde o dokument Rady Evropy, což je jiná instituce než EU. Jejím členem je např. i Rusko nebo Turecko. Členy Rady Evropy jsou všechny členské státy EU. Unie jako celek však nikoli. Unie se k Úmluvě jako celek ani nikdy nepřipojila. Pro EU tedy z právního hlediska neexistuje. ČR veškeré závazky z této Úmluvy zapracovala do Listiny základních práv a svobod, která je nedílnou součástí Ústavy.

Jednou ze základních zásad právního státu je princip legality. Listina podle Úmluvy stanoví, že státní moc lze vykonávat pouze v případech, kdy je k tomu státní orgán zákonem zmocněn – a výhradně způsobem, který je v zákoně stanoven. Oba dokumenty rovněž zakotvují, že občanům mohou být povinnosti a omezení ukládány pouze zákonem. A že trestán může být pouze ten, kdo zákon porušil. Všechny státní zákony členských států z těchto principů důsledně vychází. Právo EU už méně.

Kromě toho však existuje něco jako právní kultura. Jde o soubor zvyklostí získaných letitým používáním práva, podle něhož jsou normy psány. K právní kultuře patří, že každý zákonný termín je vyložen v paragrafu nazvaném obvykle „definice“. Součástí právní kultury je i to, že zákony mají vyhlášeny v takovém předstihu, aby se jejich uživatel mohl připravit na jejich dodržování.

Slušné státy připravují své zákony tak, aby jejich účinnost začínala většinou počátkem kalendářního roku. Není-li to možné, aspoň k pololetí nebo čtvrtletí. I v české Sněmovně jsem zažil situace, kdy poslanci v nouzové situaci schvalovali zákony, jejichž účinnost začínala dnem vyhlášení. Šlo však o mimořádné situace a snahu akutně „zalepit“ nějakou „legislativní díru“, která v praxi dělala velké potíže.

V Bruselu je však „právní kultura“ na velmi nízké úrovni. Většina směrnic a nařízení je vydávána s účinností typu „20 dní po vyhlášení v Úředním věstníku EU“. Povinnosti a zákazy jsou v nařízeních občanům a firmám a ve směrnících členským státům ukládány často v „šibeničních“ termínech. Pokud stát své zákony nestihne včas upravit, Komise jej ráda žaluje u Evropského soudního dvora a požaduje pokuty. Parlamenty členských států pak o překot umazávají ze svých zákonů to, co odporuje nařízením, nebo do vnitrostátních zákonů zapracovávají povinnosti uložené ve směrnících. Brusel přitom nemá ani dost slušnosti, aby lhůtu, do níž musí být vnitrostátní zákony upraveny, stanovil na celý rok nebo aspoň pololetí či kvartál.

Například nařízení 429/2016 označované jako „právní rámec pro zdraví zvířat“ stanoví, že členské státy musí své zákony upravit nejpozději do 21. 4. 2021. Při jednání Zemědělského výboru Evropského parlamentu o tomto „průšvihovém“ nařízení jsem se vedení generálních ředitelství Evropské komise pro zemědělství a pro zdraví ptal, proč bylo zvoleno právě takové absurdní datum. Proč povinnost není vztažena aspoň k začátku měsíce. Nikdo z vysokých úředníků Komise na to

nedokázal odpovědět.

Jménem frakce Identita a demokracie (ID), v níž působí i europoslanci zavolení v ČR za SPD, jsem požádal Komisi, aby nám urychleně předložila návrh na odložení této povinnosti. Podle Lisabonské smlouvy totiž ani europoslanci ani členské státy nemají právo zákonodární iniciativy. Návrh směrnice nebo nařízení může předložit pouze Komise. A ta má v tomto případě „na hlavě velký ranec žluklého másla“. V nařízení si nechala odhlasovat pravomoc k vydání desítek prováděcích a delegovaných nařízení Komise, což je unijní obdoba vyhlášek. Jenže je ani za 3 roky od schválení nařízení nedokázala všechny napsat a vyhlásit.

Většina států je již nyní v časové tísní. I kdyby Komise chybějící předpisy vydala hned zítra, národní parlamenty by nestihly vnitrostátní zákony včas upravit. Návrhy novel zákonů musí někdo na ministerstvech napsat. Pak musí být schváleny nejen ve vládě, ale i v obou komorách parlamentu a podepsány prezidentem. V ČR trvá normální legislativní proces asi 2 roky. Z toho rok je na jednání Sněmovny a Senátu. Národní vlády už od jara upozorňují Komisi, že svým velikášstvím – předpokládaným množstvím prováděcích předpisů – a liknavostí při jejich tvorbě zemědělce žene do prekérní situace. Komise se však při jednání Rady ministrů zemědělství tvářila, jako by se nic nedělo a nikomu nic nehrozilo. Hrozí „jen“ to, že zemědělcům budou uloženy povinnosti, které nikdo nebude schopen splnit, protože nařízení odkazuje na stanovení detailů povinností v prováděcích předpisech, které neexistují.

Na nás europoslance se jako na národní zástupce obrátily i vlády našich zemí, abychom Komisi pomohli přimět k činnosti směrem k řešení této situace. Výbor si proto předvolal zástupce Komise k podání vysvětlení. K mé žádosti o předložení novely nařízení, které by jeho účinnost odložilo na konec roku 2022 se připojily i zástupci všech ostatních frakcí. Někdo navrhoval odložení „jen“ o rok . Tedy do 21. 4. 2022. Všichni se však shodli, že tento průšvih, který zavinila Komise, je nutné okamžitě řešit. Nejvyšší eurokraté v oblasti zemědělství a ochrany zdraví nám velmi váhavě přislíbili, že novelu předloží. Tvářili se přitom, jako by NÁM prokazovali kdoví jakou „milost“. Přitom jde o nápravu chyb, které ONI napáchali.

Ivan David